

A 10. félévet záró államvizsga (képesítő vizsga) során a jelölt magas szintű idegen nyelvismerete mellett az idegen nyelven való oktatás módszertanának ismeretéről is számot ad. Az írásbeli vizsgán szakjának megfelelően az adott anyaghoz vázlatot, módszertani utasítást és megvalósítási tervet kell készítenie. A szóbelin egy adott feladatot 10-15 percen belül meg kell magyaráznia.

A záróvizsga eredménye a diploma minősítésébe beszámít. A diploma megnevezése adott esetben: matematika-fizika szakos, angol-magyar nyelvű középiskolai tanár.

Végezetül néhány visszatérő jelenség érdemel említést.

Csoportlétszámaink is tükrözik a nagy érdeklődést. A felvételi szűrő ellenére kb. 15-16 fős osztályokkal dolgozunk s a végzősök száma sem sokkal kevesebb ennél. Az ideai példából kiindulva feltételezhető, hogy a jövőben évfolyamonként több csoportot kell indítanunk.

A szakok megoszlási arányát tekintve vegyesek a csoportok, s bár a matematika és a fizika szak dominál, mindig akad biológus, vegyész vagy földrajz szakos kollégajelölt. Szívesen látnánk többet is közülük, hiszen ez megfelelne – az ösztöndíjasok esetében – a célnyelvű országok igényeinek is, a hazai pályáról már nem is beszélve.

Legtöbb csoportunk – a nyelvi szint tekintetében is – heterogén, hiszen a felvételi vizsga csak durva szűrő. Vannak angol nyelvterületen több évet eltöltött diákjaink, vannak most már kéttannyelvű középiskolából jöttek; de mivel ez a pálya közel sem csupán a nyelvtudás függvénye, továbbra is biztosítani szeretnénk a megmérettetés lehetőségét mindazok számára is, akiknek csupán „sima” állami középfokú nyelvvizsgálója van. Nem egy ilyen tanárjelölt bizonyította már az elmúlt években: a lelkesedés és a szorgalom sikerhez vezet. Következésképpen az első tanév egyik legnehezebb hallgatói és tanári feladata a szintre hozás; mindkét oldalról kemény munkát, valamint differenciált oktatási technikák alkalmazását és elfogadását igényli.

Állandóan visszatérő gond a pályára való alkalmasság mérése. Egyetlen találkozás, a felvételi során csaknem lehetetlen, de legalábbis nagyon nehéz lenne megjósolni, kiből milyen tanár lesz. Természetesen sokszor csak jóval később tudjuk meg, hogy ki az, akit e népszerű oktatási forma azért vonzott, hogy egyszer majd tanítson: lehetőség szerint ott, ahol nagy szükség van rá. Valószínűleg kivédhetetlen nehézségek ezek. Az esetek többségében a hallgatók komolyan veszik a követelményeket, rendszeresen járnak az órákra és a visszajelzések szerint később is bizonyítanak.

UZSOKI ANDREA

Kiadási ismeretek

Érdeklődéssel forgattam a füzet nagyságú kis tanulmánykötetet, annál is inkább, mivel még ma is él a babona köreinkben, miszerint jó tankönyvet csak tudósok írhatnak. Nos, nekem más a tapasztalatom, hiszen jelenlegi középiskolás tankönyveinket többnyire egyetemi tanárok készítették, de megtanítani aligha sikerült bárkinek is átlagos képességű csoportban.

Nem hiszem, hogy minősítenem kellene ezeket a tankönyveket, hiszen az „alternatív” tankönyvek iránti társadalmi kereslet önmagáért beszél. Öröndetesnek tartom tehát, hogy a PSZM Projekt lehetővé teszi, hogy alkotó kedvű közép- vagy általános iskolai oktatók is „szerencsét próbáljanak”, azaz tankönyvet írjanak.

Nagy dolog ez a mai pénzszegény világban, hiszen az oktatás válsága egyre mélyülni látszik. A szerzeágazó okok közül nem elhanyagolható az a szakadék, amely a 14-15 éves tanulók szóincse, élményanyaga, kulturális igénye és a középiskolák első osztályosai számára írott tankönyvek követelményszintje között tátong.

Mit lehet tenni? Lefelé nivellálni? Ezt aligha engedhetjük meg magunknak, hiszen napjainkban a tudásnak „pincképpessé”, alkalmazhatóvá kell válnia. Ez korunk nagy kihívása.

Lehet-e jól megtanulható – egyben tudományosan is magas színvonalú – tankönyvet készíteni?

Engem *Ábrahám István* cikke győzött meg arról, hogy igen. Ábrahám István saját kutatásaira is hivatkozva bemutatja a fontosabb tankönyvműfajokat, ismerteti többek között a mathetics rendszerű könyvek lényegét. Rámutat, mennyire fontos a motiváció az ismeretközlés előtt. Azt írja, hogy egy új fogalomról nem kell azonnal minden tudnivalót közölni, csak jelezni: később bővíteni fogjuk az elsődleges ismereteket. Tág lehetőséget kíván adni egy magtankönyv és a hozzá kapcsolódó szatellitek segítségével az egyéni igényeknek is. Hisz valóban: a NAT bevezetése nem jelentheti például a magyartanítás uniformizálását!

Minden oktató figyelmébe ajánlom e kis tanulmánykötetből *Boda Edit* „vázlat”-át, amelyben sokunkat izgató kérdést boncolgat: Mennyivel hatékonyabb az az óra, amelyen körülféle médiumokat használunk? Ha jól olvastam a cikket, az derül ki a grafikonokból, mérési eredményekből, hogy az öncélú szemléltetés felesleges. A legkülönfélébb szemléltetőeszközök behurcolására akkor van szükség elsősorban, ha nincs egy korszerű, színes, laponként szétszedhető, modern tankönyv a tanár és a tanuló kezében.

Tehát.....meddig még?

Bízunk benne, hogy kis pénzből is lehet jó, olvasmányos, megtanulható – ha nem is világszínvonalú, munkáltató jellegű, programozott típusú tankönyvet készíteni.

Ideillőnek érzem Bethlen Gábor bölcsességét: „Nem lehet mindig megtenni, amit kell, de mindig meg kell tenni, amit lehet.”

Kiadói ismeretek. Útmutató tankönyvszerzők és szerkesztők számára. Korona Kiadó – PSzMP, 1993. 72 p.

DOMOKOS ZSUZSA

Emberzene

A kagyló valószínűleg a tenger mélyén zenél legszebben, vagyis hát nem zenél az, hanem saját körében élve, benne él – többek között – abban is, amit zenének nevezünk. Az ember meg született kör-átlépő, és a füléhez tapasztja a szivárványos héjat.

Régi talány, hogy valóban halljuk-e a tenger morajlását, vagy csak odaképzeliük, netán vérünk áramlása erősödik fel a kagylóban? Az azonban aligha rejtélyes, hogy más-más zenét hall közben mindegyikünk. Aligha rejtélyes?

Néhány éve volt a rádióban egy kagylózene című műsor. A *Makk Katalin* szerkesztette adásokban 11-14 éves gyerekekkel beszélgetett *Kamarás István* és *Varga Csaba*. A műsorok a kazettamások kizárhatatlan esetlegességével terjedtek az érdeklődők között, így sokak örömeire, segítségére szolgál, hogy ezek a beszélgetések most könyvekben is megjelentek a Pedagógus Szakma Megújítása Projekt jóvoltából.

Elolvassa újra ugyanannak a hiányát éreztem, mint a rádióműsorok után: miért nem jár, alanyi jogon, minden gyereknek egy ilyen beszélgetéskurzus az emberről? Miért nincs minden iskolában Embertan óra? (Közel kilencvenben már van!) Mert róla szól a könyv, az Emberről, aki a füléhez emeli a tengeri kagylót, és világokat lép át a zenére figyelésével, és világokat egyesít azzal, hogy mást és mást hall. Sokat kellene tudnunk erről a lényről, de azt hiszem, az iskolások zöme többet tud a kagyló héjszerkezetéről, mint arról: mi az ember? Kíváncsibban figyel a kagylóban őrzött morajlásra, mint padszomszédja „emberzenéjére”.

Ez a korosztály talán kevésszer érezte még, hogy beavatják őket egy beszélgetésbe, mint a Kagylózene tizenéveseit, nem tanulták meg, hogyan kell saját értékvilágukat képviselni, azt, hogy egyenrangúak (de nem egyformák!), s hogy a válaszok sokféleké lehetnek.